

Edukacja przez Szachy w Szkole

www.szachywszkole.pl

Magdalena Zielińska
Polski Związek Szachowy

W międzynarodowych badaniach
(PIRLS i TIMSS, 2012r.)
sprawdzających głównie kompetencje
matematyczne i znajomość zagadnień
z zakresu nauk przyrodniczych
dziesięciolatków, polscy uczniowie
wypadli najgorzej w Europie.

Cel projektu Polskiego Związku Szachowego

Zwiększenie umiejętności matematycznych polskich uczniów, szczególnie w zakresie:

- logiki,
- orientacji przestrzennej,
- myślenia analitycznego,
- rozwiązywania problemów;
- kształtowania ważnych cech osobowości, jak odpowiedzialność, koncentracja, intuicja i odwaga

Realizacja celu projektu

Nauczenie szerokiej grupy dzieci podstaw gry w szachy, co będzie korzystnie oddziaływało na ich rozwój ogólny, zwłaszcza kompetencje matematyczne ->

-> za pomocą pilotażowego wprowadzenia nauczania gry w szachy w edukacji wczesnoszkolnej

*Nauczcie dzieci grać w szachy, a o ich przyszłość możecie być spokojni.
(Paul Morphy)*

Charakter Projektu

- wprowadzenie nauczania gry szachy jako zajęć obowiązkowych dla całych oddziałów klasowych w edukacji wczesnoszkolnej w wymiarze co najmniej 1 godziny lekcyjnej tygodniowo przez co najmniej 2 lata
- ocena (opisowa) z zajęć na świadectwie
- zajęcia prowadzone przez przeszkolonego (przez PZSzach. i SZSzach.) nauczyciela danej szkoły (EW, wf, inne)
- udział uczniów w cyklu imprez o charakterze zabawy sportowej
- badania nad wpływem zajęć na rozwój ogólny i osiągnięcia edukacyjne uczniów, prowadzone przez pracowników naukowych

Zasada trójstronności

Zobowiązania PZSzach.i Związków Wojewódzkich

- przeszkolenie nauczycieli z zakresu gry w szachy oraz metodyki nauczania gry w szachy – kurs 72h z zakresu gry w szachy oraz metodyki nauczania gry w szachy dzieci w wieku wczesnoszkolnym
- wsparcie w zakresie pozyskania sprzętu szachowego dla szkół (15 kompletów szachownic i bierok + szachownica demonstracyjna dla nauczyciela na szkołę)
- organizacja konferencji szkoleniowo – metodycznej
- wsparcie metodyczne dla nauczycieli (doradca, przewodnik metodyczny, program nauczania, podręczniki, materiały dydaktyczne, program komputerowy do układania własnych zadań szachowych)
- podręczniki w preferencyjnej cenie dla zgłoszonych oddziałów klasowych (10zł)
- wsparcie organizacji imprez szachowych dla szkół biorących udział w projekcie
- prowadzenie strony internetowej o charakterze informacyjnym:

www.szachywszkole.pl

Zobowiązania szkół

- przeznaczenie co najmniej 1 godziny tygodniowo przez co najmniej 2 lata w edukacji wczesnoszkolnej na zajęcia z projektu
- skierowanie nauczycieli na szkolenie w układzie: 1 nauczyciel na każdy zgłoszony oddział klasowy + 1 nauczyciel rezerwy
- zajęcia będą obowiązkowe dla całego oddziału klasowego
- zajęcia będą kończyły się oceną na świadectwie
- zgoda na ewentualne zewnętrzne badania naukowe

Zobowiązania Samorządu

- współorganizacja i sfinansowanie szkoleń i materiałów metodycznych dla nauczycieli
- w niektórych województwach wsparcie w zakresie pozyskania sprzętu szachowego dla szkół (15 kompletów szachownic i bierok + szachownica demonstracyjna dla nauczyciela na szkołę)
- współorganizacja cyklu imprez sportowych dla szkół biorących udział w projekcie
- informacja i promocja
- W niektórych samorządach finansowanie zajęć szachowych (godzin pracy nauczyciela)*

Tak sformułowana innowacja edukacyjna ma akceptację Ministra Edukacji Narodowej (spotkanie grupy roboczej pod przewodnictwem wiceministra Mirosława Sielatyckiego odbyło się w MEN 09.10.2012).

Odpowiada także na wydane 15.03.2012
Oświadczenie Pisemne Parlamentu
Europejskiego w sprawie wprowadzenia do
systemów oświaty w Unii Europejskiej programu
„Szachy w szkole” (0050/2011).

*Parlament Europejski (...) mając na uwadze, że szachy są grą dostępną dla dzieci z każdej grupy społecznej, mogą przyczyniać się do osiągnięcia spójności społecznej i realizacji celów politycznych takich jak integracja społeczna, zwalczanie dyskryminacji, zmniejszenie wskaźnika przestępczości czy nawet walka z różnymi rodzajami uzależnień (...), mając na uwadze, że bez względu na wiek dziecka szachy mogą poprawić jego koncentrację, zwiększyć cierpliwość i wytrwałość, a także rozwinać zmysł twórczy, intuicję, pamięć oraz umiejętności analitycznego myślenia i podejmowania decyzji; mając na uwadze, że gra w szachy uczy też determinacji, motywacji i sportowego zachowania; **wzywa Komisję i państwa członkowskie, by dążyły do wprowadzenia do systemów oświaty państw członkowskich programu „Szachy w szkole”...***

Do tej pory...

- ...w 2013r. Projekt ruszył w 3 województwach: mazowieckim, podlaskim, świętokrzyskim oraz w kilku ośrodkach poza ich terenem (Elbląg, Działdowo, Leszno, Włoszakowice)
- ...w czwartym województwie (dolnośląskie) Projekt jest nadal w fazie przygotowań
- ...zajęcia szachowe w ramach Projektu od września 2013r. prowadzone są w sumie w 152 szkołach, objętych jest nim ok. 4500 uczniów klas I i II
- ...został pozyskany pierwszy partner odpowiedzialny za przeprowadzenie badań naukowych nad Projektem (ALK)
- ...PZSzach. opracował program szkoleń doskonalących (szachowych i metodycznych) dla nauczycieli, dostosowany do proponowanych przez PZSzach. podręczników i programu nauczania
- ...w ramach Projektu przeszkolonych zostało ponad 300 nauczycieli
- ...Zarząd PZSzach. podjął decyzję o rozszerzeniu Projektu w 2014r. na kolejne trzy województwa: lubelskie, śląskie i warmińsko - mazurskie
- ...PZSzach. i wybrane Wojewódzkie Związki Szachowe wstępnie uzgodniły ramy współpracy w zakresie realizacji Projektu

Ośrodki Projektu

- Województwo mazowieckie: 83 szkoły
- Województwo podlaskie: 14 szkół
- Województwo świętokrzyskie: 36 szkół
- Województwo warmińsko-mazurskie: 16 szkół, rekrutacja trwa
- Województwo dolnośląskie: rekrutacja trwa
- Poza województwami pilotażowymi: 3 szkoły
- Województwo lubelskie, śląskie, warmińsko - mazurskie: rozpoczynamy rekrutację!

Województwo mazowieckie

- Projekt realizowany jest przez PZSzach. przy współpracy z Biurem Edukacji i Biurem Sportu M. St. Warszawy oraz innych samorządów lokalnych i ich organów oświatowych
- Warszawska edycja Projektu nosi tytuł „Wars i Sawa grają w szachy”
- W samej Warszawie w Projekcie biorą udział 72 na 154 szkoły publiczne
- Kolejne 10 szkół reprezentuje pozostałe tereny województwa, w tym małe gminy i miejscowości (Drop, Legionowo, Małkinia Górna, Mińsk Mazowiecki, Siedlce)
- Szkolenia warszawskich nauczycieli odbyły się w kwietniu, wzięło w nich udział 146 pedagogów
- Szkolenia nauczycieli z reszty województwa mazowieckiego zostały przeprowadzone w maju
- W wielu szkołach Projektem objętych jest więcej niż „obowiązkowy” 1 oddział klasowy, w niektórych pod naciskiem rodziców, wszystkie oddziały klasowe uczestniczą w Projekcie

Województwo podlaskie

- Projekt realizowany jest głównie przez UMKS Jaćwież Suwałki przy Zespole Szkół Nr 3 w Suwałkach oraz Podlaski Związek Szachowy
- Projekt wspiera Podlaskie Kuratorium Oświaty
- W Projekcie jest aktualnie 14 podlaskich szkół, zarówno z dużych ośrodków miejskich (Białystok, Suwałki, jak i małych gmin wiejskich: Andryjanki, Bakalarzewo, Jeleniewo, Długołęka, Raczki, Słobódka)
- W 2014r. planowane jest ponowne otwarcie rekrutacji szkół w województwie podlaskim
- Szkolenia dla nauczycieli przeprowadziło CEN w Białymstoku i w Suwałkach wiosną i latem 2013r.

Województwo świętokrzyskie

- Z inicjatywy Świętokrzyskiego Związku Szachowego i przy jego udziale pilotaż Projektu jest również realizowany w tym województwie
- Kilka z 36 świętokrzyskich szkół wprowadziło zajęcia Projektowe w więcej niż 1 oddziale klasowym
- Szkolenia dla świętokrzyskich nauczycieli odbyły się wiosną 2013r,

Zasięg Projektu planowany na 1 września 2014

- 7 województw + kilka ośrodków poza ich terenem
- Około 250 – 300 szkół
- Około 400 – 600 nauczycieli
- Około 9000 uczniów...

Co dalej? Kalendarz działań

Marzec – maj 2014 – szkolenia nauczycieli

Czerwiec – lipiec 2014 – zamawianie podręczników w preferencyjnej cenie dla uczniów szkół objętych Projektem

Koniec sierpnia 2014 - wyposażenie szkół w sprzęt szachowy

1 września 2014 - inauguracja roku szkolnego i Ogólnopolskiego Projektu PZSzach. „Edukacja przez Szachy w Szkole”, rozpoczęcie realizacji zajęć szachowych w zgłoszonych szkołach, uroczysta

09.2014 – 06.2016 – realizacja projektu w zgłoszonych szkołach, w tym badania naukowe i ewaluacja

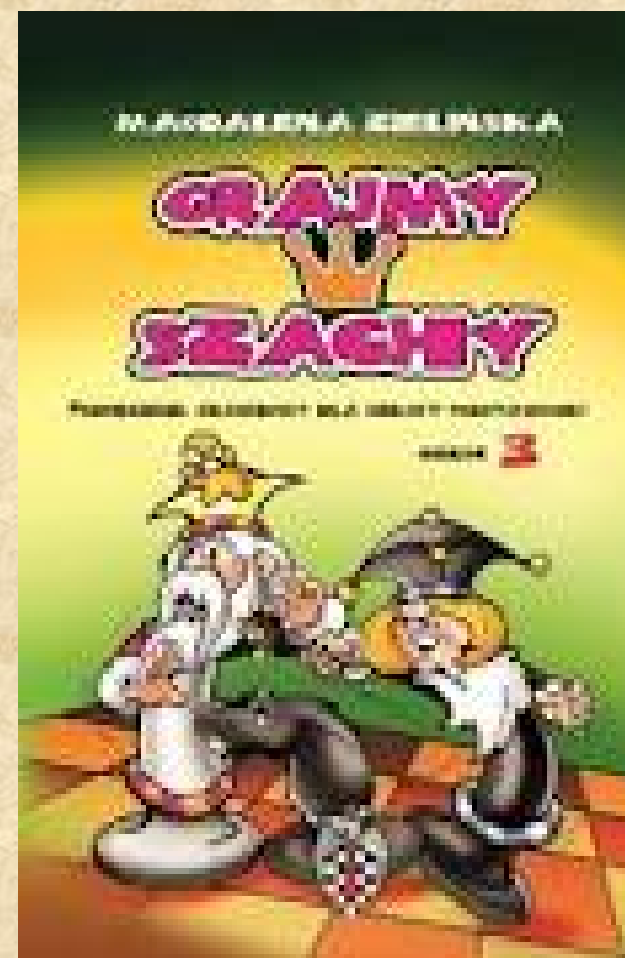
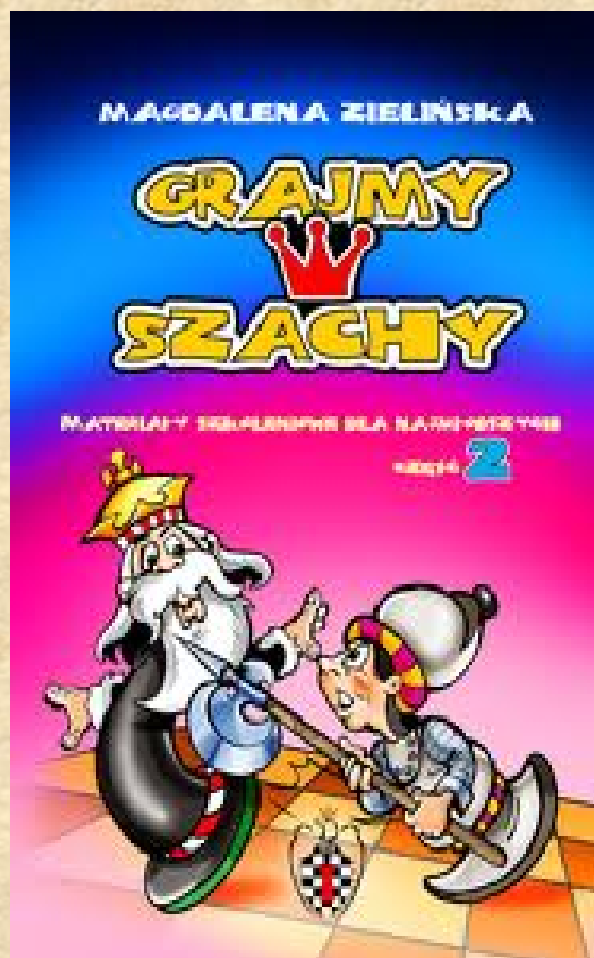
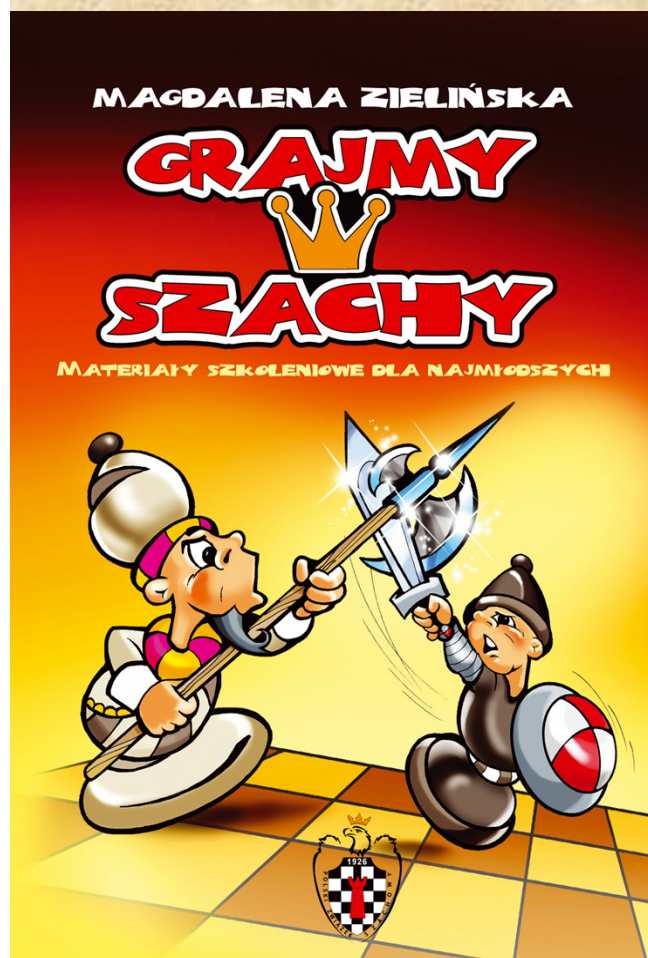
Czerwiec 2015 – pierwsza faza ewaluacji

Czerwiec 2016 – ewaluacja

W dalszej perspektywie PZSzach.
planuje:

- Kontynuację Projektu w kolejnych latach w zgłoszonych szkołach
- Rozszerzenie Projektu na kolejne województwa

Seria podręczników szkolnych dla najmłodszych,
wydana przez PZSzach. (kompatybilna z jednym z
trzech rekomendowanych przez PZSzach. programów
nauczania)

*Źródła finansowania zajęć szachowych z Projektu (godzin pracy nauczycieli)

- Godziny dodatkowo przyznane i opłacane przez organ prowadzący szkołę (samorząd). Przykłady: Legionowo, Elbląg, wybrane szkoły podlaskie, mazowieckie i świętokrzyskie
- Godziny przyznane na tzw. „innowację pedagogiczną” (ze środków organu prowadzącego szkołę). Przykłady: wybrane szkoły warszawskie
- Godziny brakujące do pełnego etatu nauczyciela. Przykłady: wybrane szkoły mazowieckie
- Zajęcia te mogą być formą realizacji czwartej godziny wf (stanowisko MEN). Przykłady: wybrane szkoły w każdym województwie
- Forma realizacji zajęć edukacji wczesnoszkolnej. Przykłady: wybrane szkoły dolnośląskie
- Dodatkowe fundusze unijne
- Tzw. „godziny karciane”. Przykłady: wybrane szkoły mazowieckie i podlaskie

Dzieci o szachach

- *Szachy to fajna gra i nauka. (Mikołaj, lat 6)*
- *Podczas gry w szachy można się nauczyć: logicznego myślenia, koncentracji no i strategii. (Mateusz, lat 10)*
- *Szachy uczą nas jak wygrywać i przegrywać. (Zosia, lat 8)*
- *Gra w szachy pobudza wyobraźnię, uczy cierpliwości i odporności psychicznej. (Oskar, lat 11)*
- *Szachy to nie tylko nauka, ale też świetna zabawa!!! (Zuzia, lat 7)*
- *Szachy są sztuką, ponieważ nie jest łatwo w nie grać, ale miło spędzamy czas. (Magda, lat 9)*
- *Podczas gry trzeba myśleć. Takie myślenie bardzo rozwija gracza. (Tosia, lat 8)*
- *Szachy uczą myśleć, co się stanie później. (Ala, lat 6)*
- *Każda gra jest inna, jak nowa przygoda. Ciągłe trzeba uważać, więc ćwiczysz skupienie. (Grześ, lat 7)*
- *Szachy mnie nauczyły, żeby szanować inne dzieci. Bo nawet jak gram z kimś słabym, to przegram, jak zrobię błąd. (Krzyś, lat 6)*
- *Od kiedy gram w szachy, to jestem bardziej spokojny i dostaję mniej uwag. (Maks, lat 8)*
- *Czasem się poddaję, kiedy mi coś nie wychodzi. Ale w szachach trzeba walczyć do końca i tak się też staram. (Julka, lat 7)*

Magdalena Zielińska

- Koordynator Ogólnopolskiego Projektu PZSzach. „Edukacja przez Szachy w Szkole”
- instruktor i sędzia szachowy (uprawnienia Ministerstwa Sportu i PZSzach.)
- wykładowca na licznych kursach dla instruktorów sportu w dyscyplinie szachy oraz dla nauczycieli
- nauczyciel przedmiotu szachy w jednej ze stołecznych szkół podstawowych (podyplomowe studia pedagogiczne)
- autorka serii podręczników dla najmłodszych „Grajmy w szachy”
- wiceprezes Stowarzyszenia Promocji i Odtwórstwa Kultury i Sportów Dawnych HANZA
- członek UMKS Jaćwież Suwałki

Kontakt:

m.zielinska@pzszech.org.pl

www.szachywszkole.pl

Dyżur w biurze PZSzach. (Al. Jerozolimskie 49):

w każdą środę 14.00 – 18.00